

Mennyi baj van...

Majoros Enikő

ESSZÉ

„Mennyi baj van és hogy kell vigyázni!”, mondta mindig egy székelyföldi lány az egyetemről. Igaza volt... Ella hosszú, szép gesztenyebarna, hullámos haját viselt fiatalon, így diákoskodott, érettségizett, majd felvételizett sikeresen.

Az egyetemi élet hóbortjai között fel sem tűnik egy kis változás, Ella levágatott a hajából. Volt, aki megdicsérte, volt, aki nem látta, és olyan is akadt, akinek édes mindegy lehetett, hogy milyen frizurát hord a diáklány.

Nem is kívánt fontos figyelmet ez a vállig érő új frizura, egészen addig amíg a lány fülébe nem jutott egy célzatos megjegyzés: „– Nem is áll neki rosszul, így legalább nem olyan vidéki...”. Igen, egy ilyen megjegyzés hatása alól nem egy könnyen szabadulhat az ember, főleg, ha érintettnek érzi magát. A hosszú haj ezek szerint vidékies, vagy éppen Ella lehetett a maga ruházatával, viselkedésével, jellemével egyszerűen: vidéki.

Fontos a gyökerek megléte, a hovatartozás tisztázása, érzése. Valóban vidéki nagyszülei, szülei vannak, de a városban formálódott a lelke, a gondolkodásmódja, az élete. Nem tudná mai fejjel sem besorolni magát őszintén sehová, nagyon mindegyik, de mégsem igazán egyik sem. Ő mégiscsak a levegőben lóg, nem vidéki,

nem városi, őszintén egyik közeghez sem tartozik.

Sámson és Delila az Ószövetségből ismert történetében a hajkorona erőt, hatalmat képviselt. A levágott haj áruláshoz, tragédiához vezetett. Ella mosolygott, ő másképpen járt ezúttal, az ő esetében a hosszú haj képletesen vidékit, egy lefokozott létrangot jelentett. Bárcsak kihúzhatná magát, és vállalhatná, hogy ő ízig vérig vidéki lány, csak a hosszú haja már nincsen meg hozzá. Képtelenség, nem tud ilyet tenni, nem volna egy önazonos kijelentés!

De a városi létrang sem kecsegtetőbb, mert az meg nem az övé, nem tud és nem is akar bizonyítani semmit. Egyedül a rövidebb frizura az övé, de még újra nőhet a vidéki hajzuhatag...

Milyen mókás is lehetne a frizura hossza alapján meghatározni azt, hogy ki hová is tartozik igazán, milyen tábor, milyen nemesi, avagy lefokozott származás birtokosa. Elrettentő kép jutott az eszébe, miszerint fodrászok lennének felhatalmazva a félelmetes ollóikkal a rangok szinten tartására és jóváhagyására. Szörnyű még csak belegondolni is hasonló képtelenségekbe.

A történelem éppen elég hasonló túlkapásokkal rendelkezett, ne téezzük hasonló rémtörténetekkel! „Mennyi baj van és hogy kell vigyázni!”

Ahogy teltek az évek, Ella korosabb lett, és egy újabb kósza ötlet fogalmazódott meg benne: szerette volna kipróbálni a tüksés, fiús fazont. Kopaszra nem nyíratta magát, de egy modern hajviseletet azért volt mersze bevállalni. Mindenkinek volt már rövid, kefefrizurája a barátnői közül, ő sem maradhat ki a sorból. A hajfesték jól takarta az ősz hajszálakat, és az újdonság erejével hatott az a könnyed súlytalanság, amit a feje körül érzett, jólesően, szabadon.

A munkahelyén viszont reggel a kolléganője majdnem könnyek között félrehívta, ránézett és megkérdezte:

– Mondd, miért bünteted magad ennyire?

Ella erre nem számított, nem tudott mentegetőzni, magyarázkodni. Mit mondhatott volna, hogy nem büntetésből, hanem egyszerű, női szeszélyből, pillanatnyi döntés alapján stb. vágatta le a haját. Majd azon gondolkodott, hogy vele van a gond: egy nőnek legyen szép hosszú haja, mivel az a kecsesség, a báj, a természetesség alapja.

Az, aki nem ragaszkodik ilyen, és ehhez hasonló elvekhez, az csak úgy létezik, hirtelen döntéseket hoz, nem megalapozott az élete. Az nem alakított ki magáról egy határozott önképet, és a mások gondolatait könnyen, a saját világába helyezi, avagy kölcsönveszi. A lánynak eszébe jutott Mikszáth Kálmán egyik írása, a címére már nem emlékezett, csak arra, hogy tanulták egykor: *A jó palócok* című kötetben kell lennie. Az internet közreműködésével sikerült rátalálnia az írásra.

A Péri lányok szép hajáról című elbeszélést újraolvastva semmi sem válto-

zott. Itt is büntetesként, szégyenként tekintettek a hosszú haj elvesztésére. Az írás utolsó mondata: – „Szegény Katám! A te hajad kinő még!” – morális, súlyos erkölcsi bírálatot jelentett Kata testvérével Judittal szemben. Akinek már megváltozott a társadalmi megítélése, hiába nő majd ismét vissza a szép szőke haja, a leány becsületén már folt esett, és nem menekíti már meg semmi sem a szégyentől. Judit számára nincs menekvés, a szégyen az egy összezárt közösségben egy életre szól. Büntetéssel, kiközösítéssel, súlyos ítéletekkel bír!

Van olyan szégyenérzet, ami megalapozott, reánk kivetített, avagy teljességgel megalapozatlan. Mindegy, hogy milyen jelleggel, minősítéssel rendelkezik, a szégyen érzete kiszolgáltatottá, még sebezhetőbbé tesz bennünket. Fizikailag is és lelkileg is sérülünk, próbáljuk elkendőzni, takargatni, a rajtunk vélt foltokat, hiányságokat. Majd hasonlítjuk magunkat X vagy Y helyzeteihez, de ez sem segít. Ezek a felfokozott érzelmek kihatással vannak a döntéseinkre, az életünkre, és az ítéleteinkre is.

Furcsának tűnik, de talán az élet méltó voltához hozzátartozik a hosszú hajkorona, avagy a frizuránk megváltoztathatóságának az egyéni szabadsága. Ha ezt a méltóságot felszámolják, ha elveszik tőlünk ezen döntés szabadságát, akkor lemeztelenítenek, megcsonkítanak bennünket, és mi gyöngén, pőrén, kiszolgáltatva állunk önmagunk és mások előtt. Azt hiszem, hogy ezt a méltatlan szorongást, az üres létbe kiáltott kiszolgáltatott érzést élhették át a koncentrációs táborokba, gettókba, börtönökbe elhurcolt emberek, akiknek a hajuk leborotválá-

sakor, nem létezett, nem létezhetett egyéni választási lehetőség. Ezek az élethelyzetek teljesen felszámolták az emberi, a normalitás, a választás lehetőségeinek a feltételeit. Egy lemeztelenített igazságot kimondva: hogy nincs többé méltóság, intimitás, döntés, egyéni gondolkozás. A hajkorona többletjelentéssel bírhat, mágikus erővel rendelkezhet, túlmutathat önmagán. Nem mindegy, mikor, hol, hogyan veszítünk el belőle, válunk meg tőle!

Vannak emberek, akik, ha valamilyen betegség során, avagy sugárterápiás kezelések miatt elveszítik a hajukat, szintén nehezen birkóznak meg ezzel a komoly élethelyzettel. A társadalomban nehezen elfogadott, sebezhetőbbnek megítélt fedetlen fejbőr érzete generálhat bennünk egy képzelt, nem megalapozott szégyenérzetet, amit nem tudunk kezelni, képtelenek vagyunk elfogadni. Sebezhetőbb, sérülékenyebb a fedetlen fejbőr, azt jel-

zi, hogy valami nem önazonos. Nem olyan könnyű megbirkózni egy személyes, tragikus élethelyzetben ezzel a „mintha nem én lennék”, beteg létállapottal, ezért sokan parókat készíttettek, vásárolnak önmaguk számára. Ez mind egyéni döntés kérdése!

Sokféleképpen gondolkozunk, döntünk és élünk. Lehet, hogy a hajviseletünk megválasztása sokat változott az elmúlt idők folyamán, mindig voltak merészek, merészebbek és még merészebbek. Arról, hogy mi a helyes magatartás, avagy, hogy mi a szép, nagyon szubjektíven gondolkozunk. Ella sem tudna elfogadható magyarázatokat adni, talán annyit még mondana, hogy létezik egy fajta női szeszély, spontán hozzáállás, ami furcsa életeseményeket, élethelyzeteket képes teremteni.

Az ollók, és hajnyírók tömkelege bárcsak egy fontos használati utasítást betartva működhetne: csak óvatosan, egyéni egyeztetés alapján, személyre szabottan, méltósággal, igazabban!

MAJOROS ENIKŐ Nagyváradon született 1980-ban. Szülővárosában él, 2006 óta könyvtáros a Gheorghe Șincai Bihar Megyei Könyvtárban. A *Határok átjárhatóságáról* címmel Kolozsváron publikált egyetemi évkönyvben, a könyvről szóló 2013-as szimpóziumon és lapunkban jelentek meg írásai.